

Hans Kongelige Majestæts naadigste Beretning til Norges Riges Storting om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst vare samlede.

Vi Oscar, af Guds Naade Konge til Norge og Sverige, de Gothers og Venders,

Gjøre vitterligt:

Overensstemmende med Rigets Grundlov skulde Hans Majestæt herved meddele det nu forsamlede Storting Beretning om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst vare samlede:

Examen artium er i 1892 bestaaet af 255 Studerende mod 236 i 1891.

Et revideret Udkast til Lov om Forfatterret og Kunstnerret vil blive Stortinget forelagt.

Restaurationsarbejderne i Trondhjems Domkirke har været fortsatte i Tverskibene og Taarnet.

Restaurationen af Haakonshallen paa Bergenhus er ligeledes fortsat og nærmer sig sin Afslutning.

Den ved Kgl. Resolution af 4de Oktober 1890 nedsatte Kommission til Behandling af Spørgsmaal om Geistlighedens Lønningsmaade

og Kirkernes Indtægter m. v. har afgivet Forslag til Lov om geistlige Embedsgaarde.

Efter fortsat Salg af Dele af geistlige Embedsgaarde i Henhold til Lov af 19de Juni 1882 udgjorde Prestegaardsfondets Kapital den 30te Juni 1892 omtrent Kr. 2 356 000,00 og er saaledes i sidste Regnskabsaar steget med omtrent Kr. 244 200,00.

Oplysningsvæsenets Fonds Kapital, der den 30te Juni 1891 udgjorde Kr. 17 403 213,67, er i Regnskabsaaret 1891—92 gaaet op til Kr. 17 554 927,81, hvoraf ca. Kr. 2 153 400,00 tilhører forskellige Embeder og Bestillinger. Det geistlige Byggefonds Kapital, der ved Udgangen af Regnskabsaaret 1890—91 udgjorde Kr. 425 140,82, har i Aaret 1891—92 ikke faaet nogen Forøgelse.

Det geistlige Enkepensionsfonds Kapital udgjorde den 30te Juni 1892 Kr. 4 146 544,17 og Fondets disponible Rentebeholdning samme Dag Kr. 269 702,09.

Det nordlandske Kirke- og Skolefonds Kapitalfondsbeholdning den 30te Juni 1892 udgjorde Kr. 1 249 551,08.

I det sidst forløbne Aar er der meddelt naadigst Stadfæstelse paa 18 nye offentlige Stiftelser eller Legater med en samlet Kapitalformue af Kr. 1 020 801,00.

Antallet af de for Høiesteret henstaaende upaadømte Sager, der ved Udgangen af 2den Session 1891 var 285, nemlig 4 kriminelle og 281 civile, udgjorde ved Udgangen af 2den Session 1892 236, nemlig 9 kriminelle og 227 civile.

Udgifterne ved Undersøgelse af Lovovertrædelser m. V., der i Budgetaaret 1890—91 udgjorde Kr. 906 000,00, have i Budgetaaret 1891—92 andraget til ca. Kr. 1 014 000,00.

Fangebelægget i Rigets Strafarbeidsanstalter har gennemsnitlig udgjort 611 mod 632 i 1891. Ved Udgangen af 1892 hensad i Strafarbeidsanstalterne 608 Fanger, hvoraf 493 Mænd og 115 Kvinder.

Sundhedstilstanden var i Aarets Begyndelse paa Grund af en temmelig udbredt Influenza-epidemi mindre god, men har senere i det hele været tilfredsstillende. Dødelighedsforholdet har stillet sig omtrent som i det foregaaende Aar.

I Anledning af den Koleraepidemi, som i afvigte Sommer hjemsøgte flere af de europæiske Lande, blev det fundet nødvendigt at træffe forskjellige Foranstaltninger for at værgе vort Land, hvoriblandt Udfærdigelse af tre provisoriske Anordninger, samtlige af 31te August sidstleden. Disse, der angik Forbud imod Indførsel af Frugt og Grøntsager fra forskjellige Lande og Bemyndigelse for den norske Regjering til at paabyde deslige Forbud samt endel Foranstaltninger mod landværts Indbringelse af Kolera, er senere ophævede.

Høsten af Hø og Vaarsæd har i det søndenfjeldske og vestover til Stavanger Amt givet et Middelsaars eller paa nogle Steder et godt Middelsaars Udbytte. I de øvrige vestenfjeldske Amter har Avlingens Mængde været meget under det sædvanlige, hvorhos Kvaliteten har været mindre værdifuld. I det Trondhjemke har Udbyttet i det hele været betydeligt under et Middelsaars, og paa adskillige Steder har der været ligefrem Misvæxt. I de tre nordligste Amter maa Aaret i det hele taget betegnes som et Uaar, der paa forskjellige Steder be-

frygtes at ville fremkalde Nødstilstande. Til Forebyggelse af saadanne er der allerede af Bygdemagasinfondets til Disposition havende Midler tilstaaet flere Kommuner i Nordlands og Tromsø Amter Laan paa lempelige Vilkaar, ligesom der er bebudet Andragender fra andre Kommuner om saadanne Laan. Vintersæden, som kun har nogen større Betydning for de søndenfjeldske Amter, har givet et Middelsaars Udbytte. Potethøsten har ikke engang i det søndenfjeldske naaet op til et Middelsaar, og har i Rigets øvrige Dele været meget mislig.

Skreifskeriernes Udbytte har, trods det mislige Udfald af Lofotfisket, været som i de bedste Aar og deres Værdi adskilligt over middels. Sildefiskerierne har med Hensyn til Fangstmængde givet et ualmindeligt rigt Udbytte, medens Værdien paa Grund af de usædvanligt lave Priser har været under det gennemsnitlige.

Industrien har for flere Grenes Vedkommende arbeidet under ugunstige Vilkaar.

Handelsomsætningen med Udlandet har overhovedet været temmelig betydelig, især for Udførselens Vedkommende.

For Trælasthanhandelen har det forløbne Aar været ugunstigt, det samme gjælder tildels ogsaa Fiskehandelen.

For Skibsfarten har Konjunkturerne været særdeles uheldige, navnlig for Seilskibene. Handelsflaaden er imidlertid antagelig bleven noget forøget.

Tilgangen paa Laanekapital har været knap, dog var Rentefoden lidt lavere ved Aarets Udgang end ved dets Begyndelse.

Udvandringen har fremdeles været betydelig og antagelig noget større end i 1891.

I Slutningen af Juni og Begyndelsen af Juli 1892 afholdtes i Kristiania det 9de almindelige Landbrugsmøde i Forbindelse med en større Udstilling.

I Kristiansund afholdtes i Løbet af Sommeren en Fiskeriudstilling.

Ved Konvention, undertegnet 13de og ratificeret 29de Januar 1892, er de imellem de forenede Riger og Frankrige under 30te December 1881 afsluttede Handels- og Søfarts-traktater forlænget med Undtagelse af de i samme indeholdte Toldbestemmelser.

Ved Konvention, undertegnet med Spanien den 24de Januar 1892, blev for Norges Vedkommende den under 15de Marts 1883 afsluttede Handelstraktat med Spanien tilligemed de om Voldgiftsbestemmelers Anvendelse paa Traktaten m. m. udveklede Noter forlænget til 30te Juni 1892. Efterat derpaa Underhandling om ny Overenskomst var bleven indledet, afsluttedes der under 27de Juni 1892 en Handelsoverenskomst mellem Norge og Spanien, der er bleven forelagt Stortinget og af samme godkendt ved Beslutning af 20de Juli 1892. Da imidlertid Konventionen hidtil ikke har kunnet forelægges de spanske Cortes, har den endnu ikke kunnet træde i Kraft. Imidlertid er vore Produkter i Spanien tilstaaet Behandling efter den spanske Toldtarifs laveste Satser.

Den Fremgang, hvori saavel Postvæsenets som Telegrafvæsenets Indtægter i de sidste Aar have befundet sig, har fortsat ogsaa i forrige Aar. Telegrafvæsenets Driftsregnskab har, for første Gang i en længere Aarrække, for Budgetterminen 1891—92 kunnet afsluttes med Overskud.

De i Wien afsluttede internationale Post-Konventioner traadte i Kraft den 1ste Juli 1892. Nye Post-Overenskomster mellem Norge og Sverige samt mellem Norge og Danmark tilligemed en senere Tillægs-Overenskomst med dette sidste Land om Befordringen af Aviser er ligeledes traadt i Kraft fra samme Tidspunkt. Porto for Brevpostforsendelser til andre Lande end Sverige og Danmark er nu den samme til hele den civiliserede Verden.

Arbejdsdriften ved de af Stortinget bevilgede Jernbaneanlæg samt Vei- og Vandbygningsarbejder er foregaaet i det væsentligste overensstemmende med den for samme lagte Plan, ligesom ogsaa de bevilgede Arbejder til Forbedring af Havneforhold og Seilløb paa Kysten er under Udførelse.

Forsikringssummerne for de i den almindelige Brandforsikrings-Indretning forsikrede Bygninger udgjorde den 1ste Juli 1892

for Kjøbstad-Afdelingen . . . Kr. 518 284 200,00
og for Land-Afdelingen . . . - 302 257 590,00

tilsammen Kr. 820 541 790,00

Kjøbstad-Afdelingens opsparede Fond var ved Udgangen af 1892 — paa Grund af den indtrufne store Brand i Kristiansand — gaaet ned til ca. Kr. 1 750 000,00, medens Land-Afdelingen til samme Tid viste et Underskud af omtrent Kr. 193 000,00.

Beholdningen udgjorde pr. 31te December 1892 for Kjøbstad-Afdelingen Kr. 4 344 907,78 og for Land-Afdelingen Kr. 4 396,45.

Trykningen af den nye Matrikul er fuldført i 1892.

Rigets Toldintrader, der for indeværende Budgettermin er anslaaede til Kr. 20 000 000,00, har i Aaret 1892 udgjort Kr. 21 219 000,00.

Brændevinsafgiften, der for Budgetterminen 1891—92 var anslaaet til Kr. 3 700 000,00, har for samme Tidsrum udgjort Kr. 4 042 000,00, hvori fragaar Kr. 444 000,00, nemlig Afgiftsgodtgjørelse for udført Brændevin Kr. 317 000,00, og for Brændevin anvendt til teknisk eller videnskabeligt Brug Kr. 127 000,00.

Maltafgiften, der for Budgetterminen 1891—92 var anslaaet til Kr. 2 300 000,00, har i samme Tidsrum udgjort Kr. 2 242 000,00, hvori kommer til Fradrag Kr. 48 000,00 som Skattegodtgjørelse for til Udlandet udført Øl.

Kongsberg Sølvværk har i Budgetaaret 1890—91 givet en Produktion af 4 773 kg. fint Sølv.

Ved Myntindretningen paa Kongsberg er i 1892 udmyntet for Statskassens Regning Kr. 450 000,00 og paabegyndt yderligere Udmyntning af Kr. 500 000,00 i forskjellig Skillemynt.

Rigets Statsgjæld, der ved Udgangen af 1891 udgjorde Kr. 115 850 000,00, er i 1892 forøget ved Optagelsen af et nyt Statslaan, der er kontraheret for et Beløb af Kr. 20 000 000,00, men hvoraf kun Halvparten er emitteret, og beløb sig ved Aarets Udgang til Kr. 125 268 000,00.

Statskassens kontante Beholdning, som ved Udgangen af 1891 udgjorde Kr. 13 957 000,00, var ved Udgangen af 1892 gaaet op til Kr. 16 206 000,00, heri indbefattet den inddragne Del af Statslaanet af 1892.

Statskassens Aktiver, som ved Udgangen af 1891 udgjorde omtrent Kr. 58 358 000,00, beløb sig ved Udgangen af 1892 til ca. Kr. 59 783 000,00.

Hypothekbanken har for 1892 udstedt en Serie 4 pCt. rentebærende Obligationer til Paa-lydende Kr. 4 400 000,00, der er afhændet til Kurser mellem $97\frac{1}{2}$ og 100 pCt. Banken har i 1892 udlaant Kr. 7 321 000,00, hvoraf dog Kr. 932 000,00 er likvideret ved Inddragning eller Konvertering af ældre Restlaan.

Gjennemførelsen af den nye Arméorganisation er i det forløbne Aar fortsat efter den vedtagne Plan.

Arméens Vaabenøvelser fremmedes som vanligt. Felttjenesteøvelser afholdtes i 6 Dage i det Bergenske omkring Voss, i hvilke Øvelser deltog Afdelinger saavel af Linien som af Landværnet.

Krigsmateriel af de forskjellige Slags er tilvirket og anskaffet for de til Raadighed staaende Midler. Det for Oskarsborg bestemte og bevilgede nye Skyts er anskaffet.

Batterianlægget paa Haaøen med dertil hørende Veiarbeider er paabegyndt.

Den geografiske Opmaaling fortsattes i Helgelands Fogderi i Nordlands Amt, hvorhos Ombejaring fandt Sted i 5 Amter.

Kroking af Finmarkens Amt fortsattes i Alten og Tanen Prestegjæld.

Hydrografiske Undersøgelser fortsattes paa Sydkysten indtil henimod Siraaens Udløb samt i den nordlige Del af Landet mellem Brønø og Alstadhaug.

Dyblodningen naaede omtrent til en Linie 6 Sømile vest Nordkap.

10 nye Karter udkom.

Hans Kongelige Majestæt forbliver Norges Riges Storting med al Kongelig Naade og Yndest velbevaagen.

Givet paa Stockholms Slot den 27de Januar 1893.

Under Vor Haand og Rigets Seil.

Oscar.

(L. S.)

O. Blehr.

Lehmann.